

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (kilencedik tanács)

2017. október 12.*

„Előzetes döntéshozatal – Mezőgazdaság – Ökológiai termékek – A 834/2007/EK rendelet által létrehozott ellenőrzési rendszer – A »végső fogyasztó vagy a végfelhasználó részére történő közvetlen értékesítés« fogalma”

A C-289/16. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) a Bírósághoz 2016. május 24-én érkezett, 2016. március 24-i határozatával terjesztett elő

a **Kamin und Grill Shop GmbH**

és

a **Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (kilencedik tanács),

tagjai: Juhász E., tanácselnökként eljárva (előadó), K. Jürimäe és C. Lycourgos bírák,

főtanácsnok: E. Tanchev,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Kamin und Grill Shop GmbH képviseletében B. Ackermann Rechtsanwältin,
 - a Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV képviseletében C. von Gierke, C. Rohnke és T. Winter Rechtsanwältin,
 - az Európai Bizottság képviseletében A. Lewis és B. Eggers, meghatalmazotti minőségben,
- a főtanácsnok indítványának a 2017. június 8-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

* Az eljárás nyelve: német.

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az ökológiai termelésről és az ökológiai termékek címkézéséről és a 2092/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. június 28-i 834/2007/EK tanácsi rendelet (HL 2007. L 189., 1. o.) 28. cikke (2) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet a Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs eV (a tisztességtelen verseny ellen küzdő egyesület, a továbbiakban: Zentrale) és a Kamin und Grill Shop GmbH (a továbbiakban: Kamin) között az ökológiai termékek forgalomba hozatalának a 834/2007 rendelet 28. cikkének (1) bekezdésében előírt, az értesítésre és ellenőrzésre vonatkozó kötelezettségek megszegése esetén fennálló jogszerűsége tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A 834/2007 rendelet (3), (5), (22), (31) és (32) preambulumbekzdése a következőket mondja ki:
 - „(3) Az ökológiai termelési ágazatra vonatkozó közösségi jogi keret által követendő célok a tisztességes verseny és az ökológiai termékek belső piaca megfelelő működésének biztosítása, valamint az ökológiai jelölésű termékek iránti fogyasztói bizalom fenntartása és indokoltá tétele. További célként olyan feltételeket kellene nyújtania, amelyek mellett ez az ágazat a termelési és piaci fejlődéssel összhangban tud előrelépni.

[...]

 - (5) Ennélfogva indokolt az ökológiai termelésre alkalmazandó célkitűzések, elvek és szabályok világosabb meghatározása, az átláthatóságához és a fogyasztói bizalomhoz, valamint az ökológiai termelés koncepciójának harmonizált felfogásához való hozzájárulás érdekében.

[...]

 - (22) Fontos az ökológiai termékek iránti fogyasztói bizalom fenntartása. Ezért az ökológiai termelésre alkalmazandó követelmények alóli felmentéseket szigorúan azokra az esetekre kell korlátozni, amelyekben a kivételes szabályok alkalmazása indokoltnak tekintett.

[...]

 - (31) Annak biztosítására, hogy az ökológiai termékek előállítása az ökológiai termelésre vonatkozó közösségi jogi keretben meghatározott követelményeknek megfelelően történjen, az ökológiai termékek termelésének, feldolgozásának és forgalmazásának valamennyi szakaszában vett szereplők [helyesen: termékek termelése, feldolgozása és forgalmazása valamennyi szakaszának szereplői] által végzett tevékenységeknek a takarmány- és élelmiszerjog, valamint az állategészségügyi és az állatok kíméletére vonatkozó szabályok követelményeinek történő megfelelés ellenőrzésének biztosítása céljából végrehajtott hatósági ellenőrzésekről szóló, 2004. április 29-i 882/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletben [HL 2004. L 165., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 45. kötet, 200. o.] meghatározott szabályokkal összhangban felállított és irányított ellenőrzési rendszer alá kell tartozniuk.

(32) Egyes esetekben aránytalannak tűnhet értesítési és ellenőrzési követelményeket támasztani a kiskereskedelmi gazdasági szereplők bizonyos típusaival – például a közvetlenül a végső felhasználók számára termékeket értékesítőkkal – szemben. Ezért indokolt engedélyezni a tagállamok számára, hogy mentesítsék az ilyen gazdasági szereplőket e követelmények alól. A csalás elkerülése érdekében azonban szükséges azon kiskereskedelmi gazdasági szereplők mentesség alóli kizárása, akik az értékesítés helyével nem összefüggő helyen termelnek, dolgoznak fel vagy tárolnak termékeket, vagy harmadik országból hoznak be ökológiai termékeket, vagy az említett tevékenységeket kiadták harmadik félnek alvállalkozásba.”

4 A 834/2007 rendelet 1. cikke (1) bekezdésének első albekezdése a következőképpen fogalmaz:

„Ez a rendelet alapot szolgáltat az ökológiai termelés fenntartható fejlődéséhez, és eközben biztosítja a belső piac hatékony működését, garantálja a tisztességes versenyt, biztosítja a fogyasztói bizalmat, és védi a fogyasztók érdekeit.”

5 E rendelet 2. cikke értelmében:

„E rendelet alkalmazásában:

a) »ökológiai termelés«: a termelési módszereknek az e rendeletben meghatározott szabályoknak megfelelően történő alkalmazása a termelés, a feldolgozás és a forgalmazás valamennyi szakaszában;

b) »a termelés, a feldolgozás és a forgalmazás szakaszai«: bármely szakasz, kezdve valamely ökológiai termék elsődleges termelésével, egészen a termék raktározásáig, feldolgozásáig, szállításáig, értékesítéséig vagy a végső fogyasztónak a termékkel való ellátásáig, valamint adott esetben a címkézés, a reklámozás, a behozatal, a kivitel és az alvállalkozói tevékenységek is;

[...]”

6 Az említett rendelet 27. cikke a következőket írja elő:

„(1) A tagállamok ellenőrzési rendszert hoznak létre, és kijelölik az e rendeletben megállapított kötelezettségek teljesítésének ellenőrzéséért felelős egy vagy több illetékes hatóságot a 882/2004/EK rendeletnek megfelelően.

[...]

(13) A tagállamok biztosítják, hogy a létrehozott ellenőrző rendszerek a[z élelmiszerjog általános elveiről és követelményeiről, az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság létrehozásáról és az élelmiszer-biztonságra vonatkozó eljárások megállapításáról szóló, 2002. január 28-i] 178/2002/EK [európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2002. L 31., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 6. kötet, 463. o.)] 18. cikkével összhangban lehetővé tegyék valamennyi termék nyomonkövethetőségét a termelés, feldolgozás és forgalmazás minden szakaszában, különösen annak érdekében, hogy garanciát nyújtsanak a fogyasztók számára arra nézve, hogy az ökológiai termékeket az e rendeletben meghatározott követelményeknek megfelelően állították elő.

[...]”

7 A 834/2007 rendelet 28. cikke kimondja:

„(1) Valamennyi, az 1. cikk (2) bekezdése szerinti terméket előállító, feldolgozó, tároló vagy harmadik országból importáló, illetve ilyen terméket forgalomba hozó gazdasági szereplő bármilyen termék ökológiaiként vagy ökológiára való átállásban lévőként való forgalomba hozatala előtt köteles:

- a) értesíteni tevékenységéről azon tagállam illetékes hatóságait, amelyben a tevékenységet végzi;
- b) vállalkozását alávetni a 27. cikkben említett ellenőrzési rendszernek.

[...]

(2) A tagállamok e cikk alkalmazása alól mentesíthetik azon gazdasági szereplőket, akik/amelyek közvetlenül a végső fogyasztó vagy végfelhasználó részére értékesítik a termékeket, feltéve hogy ezeket a termékeket nem maguk állítják elő, dolgozzák fel vagy tárolják az értékesítés helyével nem összefüggő helyen, vagy ezeket a termékeket nem harmadik országból hozzák be, vagy e tevékenységeket nem adták ki harmadik félnek alvállalkozásba.

[...]”

A német jog

- 8 A német jogalkotó élt a 834/2007 rendelet 28. cikkének (2) bekezdésében megfogalmazott lehetőséggel a Gesetz zur Durchführung der Rechtsakte der Europäischen Union auf dem Gebiet des ökologischen Landbaus – Öko-Landbaugesetz (az ökológiai gazdálkodás területén hozott európai uniós jogi aktusok végrehajtásáról szóló törvény, a továbbiakban: ÖLG) 3. §-ának (2) bekezdésében.
- 9 Az ÖLG 3. §-ának (2) bekezdése az alábbiakat írja elő:

„(2) Azon gazdasági szereplők, akik/amelyek közvetlenül a végső fogyasztó vagy végfelhasználó részére értékesítik a 834/2007 rendelet 1. cikkének (2) bekezdése szerinti ökológiai vagy ökológiára való átállásban lévő termékeket, mentesülnek a 834/2007 rendelet 28. cikkének (1) bekezdésében szereplő kötelezettségek alól, feltéve hogy ezeket a termékeket nem maguk állítják vagy állíttatják elő, dolgozzák vagy dolgoztatják fel vagy tárolják vagy tároltatják az értékesítés helyével nem összefüggő helyen, vagy ezeket a termékeket nem harmadik országból hozzák vagy hozatják be.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 10 A Kamin interneten értékesít kandalló- és grilleszközöket. Az általa 2012 decemberében eladásra kínált termékek között szerepeltek különböző fűszerkeverékek, melyeket „Bio-Gewürze” (biofűszer) megnevezéssel forgalmazott. A Kamin ebben az időpontban nem tartozott a 834/2007 rendelet 27. cikke szerinti ellenőrzési rendszer hatálya alá.
- 11 A Zentrale 2012. december 28-i, „Felszólítás” című levelében kifogásolta a jelen ítélet előző pontjában említett termék eladásra kínálását. Feltételezve, hogy tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatról van szó, a 834/2007 rendelet 28. cikke (1) bekezdésének megsértése miatt, mely rendelkezés szerint az ökológiai termékeket forgalmazó gazdasági szereplők kötelesek vállalkozásukat ellenőrzési rendszer alá vetni, felszólította a Kamint, hogy kötbérikötéssel biztosítva vállalja e jogsértés megszüntetését. E vállalkozás eleget tett ennek a felszólításnak, anélkül azonban, hogy elismerte volna a jogsértést.
- 12 Ezt követően a Zentrale a felszólítás költségei egy részének, 219,35 euró kamatokkal növelt összegének megtérítése iránti kérelmet terjesztett elő.

- 13 E kérelmet első fokon elutasították, majd annak másodfokon helyt adtak.
- 14 A Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország), a felülvizsgálati kérelem ügyében eljárva úgy véli, hogy többféleképpen értelmezhetőek a 834/2007 rendelet 28. cikke (2) bekezdésének rendelkezései, melyek szerint a termékeket közvetlenül a végső fogyasztó vagy végfelhasználó részére kell értékesíteni.
- 15 Egyfelől ugyanis értelmezhető úgy, hogy ezen értékesítésre a termékek raktározásának helyén a gazdasági szereplő vagy eladószemélyzete és a vevő egyidejű jelenléte mellett kell, hogy sor kerüljön. Ezen értelmezés szerint az online kereskedelem, illetve a távértékesítés más formái nem tartoznak a 834/2007 rendelet 28. cikkének (2) bekezdése szerinti mentesség hatálya alá. Másfelől e rendelkezés értelmezhető úgy is, hogy azon követelmény, mely szerint az értékesítés közvetlenül kell történjen, kizárja azon értékesítéseket, melyekben közvetítő is részt vett.
- 16 Pontosabban, e bíróság megjegyzi, hogy igen csekély annak valószínűsége, hogy egy végső fogyasztónak vagy végfelhasználónak, aki olyan gazdasági szereplőtől veszi a termékeket, aki azoknak nem előállítója, jobb lehetőségei lennének ellenőrizni, hogy betartották-e a 834/2007 rendeletben meghatározott követelményeket, ha az értékesítésre bolti kiskereskedelem keretében, a termékek raktározásának helyén a gazdasági szereplő vagy eladószemélyzete és a vevő egyidejű jelenléte mellett kerül sor, mint a távértékesítés – beleértve az interneten keresztüli értékesítést, – esetében.
- 17 E körülményekre tekintettel a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Már abban az esetben is megvalósul a 834/2007 rendelet 28. cikkének (2) bekezdése szerinti »közvetlen« értékesítés a végső fogyasztó részére, ha a gazdasági szereplő vagy eladószemélyzete harmadik fél közreműködése nélkül értékesíti a termékeket a végső fogyasztó részére, vagy a »közvetlen« értékesítés további feltétele, hogy az értékesítésre a termékek raktározásának helyén a gazdasági szereplő vagy eladószemélyzete és a végső fogyasztó egyidejű jelenléte mellett kerüljön sor?»

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 18 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a 834/2007 rendelet 28. cikkének (2) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy ahhoz, hogy a termékek e rendelkezés értelmében „közvetlenül” a végső fogyasztó vagy végfelhasználó részére értékesítettnek minősüljenek, szükséges, hogy az értékesítésre a gazdasági szereplő vagy eladószemélyzete és a végső fogyasztó egyidejű jelenléte mellett kerüljön sor, vagy elegendő, ha az értékesítés harmadik fél közreműködése nélkül történik.
- 19 A tagállamok a 834/2007 rendelet 28. cikkének (2) bekezdésével összhangban mentesíthetik az e cikk (1) bekezdésének alkalmazása alól azon gazdasági szereplőket, amelyek közvetlenül a végső fogyasztó vagy végfelhasználó részére értékesítik a termékeket, feltéve hogy ezeket a termékeket nem maguk állítják elő, dolgozzák fel vagy tárolják az értékesítés helyével nem összefüggő helyen, vagy ezeket a termékeket nem harmadik országból hozzák be, vagy e tevékenységeket nem adták ki harmadik félnek alvállalkozásba.
- 20 Először is ki kell emelni, hogy e rendelkezés, amennyiben lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy a rendelkezésben meghatározott feltételek fennállása esetén bizonyos gazdasági szereplőket mentesítsenek a 834/2007 rendelet 27. cikke szerinti ellenőrzési rendszer alól, az e rendelet 28. cikkének (1) bekezdésében szereplő szabálytól való eltérést vezet be, és azt – mint szabály alóli kivételt – megszorítóan kell értelmezni (lásd analógia útján: 2013. szeptember 26-i Dansk Jurist- og Økonomforbund ítélet, C-546/11, EU:C:2013:603, 41. pont).

- 21 Egyébiránt azon körülmény, miszerint a 834/2007 rendelet (22) preambulumbekzdése hangsúlyozza, hogy az ökológiai termelésre alkalmazandó követelmények alóli felmentéseket szigorúan azokra az esetekre kell korlátozni, amelyekben a kivételes szabályok alkalmazása indokoltnak tekintett, szintén az e rendelet 28. cikkének (2) bekezdésében szereplő mentesítés megszorító értelmezése mellett szól, mivel az említett rendelet 2. cikke a) pontjának megfelelően az „ökológiai termelés” a termelési módszereknek az e rendeletben meghatározott szabályoknak megfelelően történő alkalmazása a termelés, a feldolgozás és a forgalmazás valamennyi szakaszában.
- 22 Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében ugyanis valamely uniós jogi rendelkezés értelmezéséhez nemcsak annak kifejezéseit, hanem szövegkörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek az részét képezi (2017. július 6-i Air Berlin ítélet, C-290/16, EU:C:2017:523, 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 23 E tekintetben a 834/2007 rendelet 28. cikke (2) bekezdésének rendelkezéseit illetően, melyek szerint e rendelet 28. cikke (1) bekezdésének alkalmazása alól mentesíthetők azon gazdasági szereplők, amelyek közvetlenül a végső fogyasztó vagy végfelhasználó részére értékesítik a termékeket, meg kell jegyezni, hogy a 28. cikknek ezen (2) bekezdése több olyan feltételt tartalmaz, amely az ekképpen meghatározott mentesítés által esetlegesen érintett eladók kategóriáinak korlátozására irányul.
- 24 Így, míg a „közvetlenül” kifejezés használata kétségtelenül egy harmadik fél mindennemű közreműködésének kizárására irányul, meg kell vizsgálni az ezen rendelkezésben szereplő további elemeket is.
- 25 A szabályozás háttere, mely szabályozásnak az alapeljárás tárgyát képező rendelkezés részét képezi, valamint e szabályozás célkitűzései egyaránt megszorító értelmezést kívánnak meg.
- 26 A 834/2007 rendelet 28. cikkének (2) bekezdése a rendeletnek az ökológiai termelésre vonatkozó uniós jogi keretben meghatározott követelmények ellenőrzésével kapcsolatos rendelkezései között szerepel. Amint arra a 834/2007 rendelet (31) preambulumbekzdése is emlékeztet, annak biztosítására, hogy az ökológiai termékek előállítása ezen követelményeknek megfelelően történjen, e termékek termelése, feldolgozása és forgalmazása valamennyi szakaszának szereplői által végzett tevékenységeknek az e rendelet 27. cikkének (1) bekezdésében meghatározott ellenőrzési rendszer alá kell tartozniuk.
- 27 Az említett rendelet 27. cikkének (13) bekezdésével összhangban ennek az ellenőrzési rendszernek a célja valamennyi termék nyomonkövethetőségének biztosítása a termelés, feldolgozás és forgalmazás minden szakaszában, különösen annak érdekében, hogy garanciát nyújtson a fogyasztók számára arra nézve, hogy az ökológiai termékeket az ugyanezen rendeletben meghatározott követelményeknek megfelelően állították elő.
- 28 Ebben az összefüggésben a 834/2007 rendelet (32) preambulumbekzdése korántsem a rendelet 28. cikkének (1) bekezdésében meghatározott kötelezettség alóli általános mentesítésről szól, amikor kifejezetten „kiskereskedelmi gazdasági szereplők bizonyos típusai”-t és „egyes esetek”-et említ, azon esetek körülhatárolása végett, melyekben aránytalanak tűnhetnek az értesítési és ellenőrzési követelmények.
- 29 Ekképpen tehát ellentétes lenne az említett rendelet által kialakított rendszerrel az olyan értelmezés, mely a jól körülhatárolt és mind számát, mind gazdasági jelentőségét illetően korlátozott esetekre előírt kivételt olyan szabállyá alakítaná, amely az ellenőrzési rendszer alól az online kereskedelem, illetve a távértékesítés más formái jelentős része számára mentesítést jelentene, jöllehet e forgalmazási csatornák kiemelkedő és egyre növekvő jelentőséggel bírnak az ökológiai termelés keretében.

- 30 Ráadásul, a fogyasztók védelmének célkitűzését illetően, ami többek között magában foglalja, amint azt a 834/2007 rendelet (3) és (5) preambulumbekkezdése is kifejti, az ökológiai jelölésű termékek iránti fogyasztói bizalom fenntartását és indokoltá tételét is, e célkitűzéssel ellentétes lenne annak elfogadása, hogy a 834/2007 rendelet 28. cikkének (2) bekezdésében szereplő kivétel alkalmazható legyen a jogalkotó által kifejezetten meghatározott eseteken túl.
- 31 Végül a 834/2007 rendelet 28. cikke (2) bekezdésének elfogadott értelmezését nem kérdőjelezi meg azon érvelés, mely szerint nem nyert bizonyítást, hogy a végső fogyasztó jobban tudná ellenőrizni a 834/2007 rendeletből következő követelményeknek való megfelelést a kiskereskedelem, mint az online kereskedelem vagy távértékesítés keretében történő vásárláskor.
- 32 Így, miként azt a Bizottság is megjegyezte, a 834/2007 rendelet 28. cikkének (2) bekezdése szerinti mentesség nem e megfontolásokon alapul, hanem az ökológiai termeléssel kapcsolatos kockázatok általános értékelését követően az arányosság elvének tiszteletben tartására irányul, azzal, hogy olyan esetekre korlátozott kivételt enged meg, amelyekben túlzottnak tűnhet az értesítési és ellenőrzési követelmények alkalmazása.
- 33 E tekintetben meg kell állapítani – amint azt a Bizottság tette –, hogy az ilyen követelmények alkalmazása teljesen indokoltnak tűnik az online kereskedelem és a távértékesítés esetében, mivel az általában igen jelentős mennyiségű termék raktározása és közvetítők általi szállítása az átcímkezés, kicserélés és fertőzés kockázatát hordozza, ami nem tekinthető összességében jelentéktelennek.
- 34 A fenti megfontolásokra tekintettel az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 834/2007 rendelet 28. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy ahhoz, hogy a termékek e rendelkezés értelmében „közvetlenül” a végső fogyasztó vagy végfelhasználó részére értékesítettnek minősüljenek, szükséges, hogy az értékesítésre a gazdasági szereplő vagy eladószemélyzete és a végső fogyasztó egyidejű jelenléte mellett kerüljön sor.

A költségekről

- 35 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez utóbbi bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (kilencedik tanács) a következőképpen határozott:

Az ökológiai termelésről és az ökológiai termékek címkézéséről és a 2092/91/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. június 28-i 834/2007/EK tanácsi rendelet 28. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy ahhoz, hogy a termékek e rendelkezés értelmében „közvetlenül” a végső fogyasztó vagy végfelhasználó részére értékesítettnek minősüljenek, szükséges, hogy az értékesítésre a gazdasági szereplő vagy eladószemélyzete és a végső fogyasztó egyidejű jelenléte mellett kerüljön sor.

Aláírások